

PESTEN OP SCHOOL HOE GAAN WE ER MEE OM?

de Kiem
Juni 2015

Inhoudsopgave.

Algemeen uitgangspunt	3
Het voorkomen van pesten	4
Het signaleren van pesten	5
Duidelijk stelling nemen bij pesten	6
Omgangsregels	8
Stop-denk-doe blad	10
Aanvulling groep 1 t/m 3	11

Algemeen uitgangspunt.

Bij pesten gaan wij uit van **de vijfsporen-aanpak**, bestaande uit:

- hulp aan het gepeste kind, in de vorm van adviezen of een sociale vaardigheidstraining;
- hulp aan de pester, in de vorm van adviezen, een sociale vaardigheidstraining of een cursus in het omgaan met agressie;
- hulp aan de zwijgende middengroep, in de vorm van het mobiliseren van deze groep;
- hulp aan de leerkracht, in de vorm van achtergrondinformatie over het verschijnsel, zoals signalen, oorzaken, gevolgen en concrete (preventieve en curatieve) aanpakmogelijkheden;
- hulp aan de ouders, in de vorm van achtergrondinformatie en adviezen.

Het verschil tussen plagen en pesten.

Bij plagen is er sprake van incidenten en van een gelijke machtsverhouding - er is geen winnaar of verliezer - het slachtoffer is in staat zichzelf te verdedigen en het loopt geen (blijvende) lichamelijke en/of geestelijke schade op.

Bij pesten daarentegen is er sprake van een zekere systematiek of regelmaat en van een ongelijke machtsverhouding, is de pester de spreekwoordelijke winnaar en het slachtoffer de verliezer, mag/kan het slachtoffer niet (meer) voor zichzelf opkomen en loopt het blijvende lichamelijke en/of geestelijke schade op.

Het voorkomen van pesten.

Naast cognitieve ontwikkeling vinden wij het essentieel om ook gericht te werken aan de sociaal emotionele vaardigheden van de leerlingen. De leerkrachten zetten zich in om pesten te voorkomen. Hierover zijn de volgende afspraken gemaakt:

- Er zijn op zowel de brede school Kaskade als de Kiem 4 algemene omgangsregels geformuleerd. Deze regels hangen op zichtbare plekken in het gebouw. De omgangsregels worden in groep 1 tot en met groep 8 in de eerste week van het nieuwe schooljaar uitgebreid met de groep besproken. Deze algemene regels worden vervolgens in elke klas verder uitgewerkt en geconcretiseerd. De regels worden positief geformuleerd en beginnen met 'we'. Deze activiteit heeft als doel om de leerlingen mede-eigenaar te maken van de geldende afspraken. Vanaf groep 4 zet iedere leerling zijn naam hieronder als teken van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een positieve sfeer op school. Dit wordt op een zichtbare plek in de klas opgehangen. Voor groep 4 tot en met groep 8 is er tevens een stappenplan geformuleerd, waarin staat wat er gebeurt als we ons niet aan deze omgangsregels houden. Aan het begin van het schooljaar worden ook de ouders op de informatieavond hiervan op de hoogte gebracht.

Deze omgangsregels worden in september en januari extra onder de aandacht gebracht. Gedurende het schooljaar worden de omgangsregels ondersteund door lessen uit de methode PAD die in het lesrooster zijn opgenomen. Deze methode is gericht op verbetering van sociale vaardigheden en van emotionele controle. De hoofdthema's zijn: zelfbeeld, zelfcontrole, het onderkennen van emoties en problemen oplossen. PAD besteedt niet alleen aandacht aan gedrag dat wel of niet mag, maar staat ook stil bij de achterliggende waarden en normen. Hiermee is deze methode ook een middel om pestgedrag preventief tegen te gaan. Staatssecretaris Dekker heeft deze methode dan ook goedgekeurd als anti-pest programma.

- Er zijn twee contactpersonen. Jaarlijks geven zij voorlichting over de taken en de bereikbaarheid van de contactpersoon. In januari stellen zij zich voor in de groepen 5 tot en met 8 en brengen de 'uitlaatklep' onder de aandacht. Dit is een brievenbus waarin problemen aangekaart kunnen worden die op de gebruikelijke manier niet tot een oplossing hebben geleid. Het schrijven kan niet anoniem zijn. De contactpersoon gaat zorgvuldig met de informatie om, maar belooft geen geheimhouding. Samen met de betrokkene(n) zal bekeken worden welke mogelijkheden er zijn om tot een oplossing te komen. Verder geven zij informatie over de Kindertelefoon en het Pestweb.
- Op schoolniveau zijn er algemene regels geformuleerd voor in de klassenmap. Dit zijn:
 - gedragscodes voor de leerkrachten
 - praktische regels voor in de klas
 - regels voor het buiten spelen
 - regels voor het overblijven

- Ieder schooljaar starten we het nieuwe jaar met een algemene vergadering, waarbij het pestprotocol een vast agendapunt is. Nieuwe leerkrachten worden via de bouwcoördinator op de hoogte gebracht van dit pestprotocol.
- Jaarlijks worden preventieve activiteiten gestimuleerd ten aanzien van een positief schoolklimaat. Voorbeelden zijn:
 - Het geven van tips voor sfeerverbetering aan leerkrachten.
 - Het meedoen aan een landelijke anti-pestcampagne zoals deelname aan de landelijke anti pest dag in april.
 - Deskundigheidsbevordering van het team op het gebied van sociaal emotionele ontwikkeling.
 - Het aanschaffen van boeken met tips voor het creëren van een positief pedagogisch klimaat, zoals “Energizers I en II” en het boek ‘Grip op de groep’.
 - Educatief materiaal van het Pestweb, zoals Pestkwartet en Muurtje bouwen over (digitaal) pesten.
 - Het organiseren van een ouderavond over pesten en/of het geven van adviezen aan ouders.

Het signaleren van pesten.

Als pesten desondanks optreedt, moeten leerkrachten kunnen signaleren. Dit vraagt een alerte en actieve houding van iedereen die bij school betrokken is. Om dit signaleren daadwerkelijk kracht bij te zetten, zijn hierover de volgende afspraken gemaakt:

- De leerkrachten hebben de cursus ‘omgaan met vermoedens van kindermishandeling voor leerkrachten in het P(S)O’ gedaan.
- Sociaal emotionele ontwikkeling maakt onderdeel uit van het leerlingvolgsysteem.
- Ieder schooljaar wordt in de maanden oktober en februari in groep 3 tot en met groep 8 een sociogram gemaakt.
- Ieder jaar wordt in november van iedere leerling een Zien-lijst ingevuld.
- Om een goed actueel beeld te krijgen van de veiligheidsbeleving van leerlingen wordt jaarlijks een vragenlijst afgenomen bij een deel van de leerlingen. Dit wordt gedaan met het meetinstrument de Klimaatschaal om het pedagogisch klimaat van een groep in beeld te brengen.
- Tijdens het buitenspelen wordt door de leerkrachten actief geobserveerd hoe de leerlingen met elkaar omgaan. Als er gedrag is waargenomen dat echt niet acceptabel is (zowel fysiek als niet fysiek) wordt dit gemeld aan de desbetreffende leerkracht. Die zal hierop maatregelen nemen. Indien nodig zal de leerkracht ook de ouders informeren en het betreffende gedrag registreren in het leerlingvolgsysteem. Indien de leerkracht van mening is dat alle teamleden hierover geïnformeerd moeten worden, geeft hij/zij dit door aan de directeur. Die draagt er zorg voor dat dit gecommuniceerd wordt naar het team.
- Indien de leerkracht het nodig vindt om de ouders te informeren, wordt van de ouders verwacht om op een constructieve wijze mee te werken aan een oplossing. Zo kunnen ouders bijvoorbeeld thuis met hun kind in gesprek gaan over de rol van het kind in de groep.

- De school vraagt ook van ouders een alerte en actieve houding. Indien ouders signalen van pesten opmerken, is het van belang dat dit tijdig op school gemeld wordt.
- Ouders kunnen, door goed met de groepsleerkracht samen te werken en tijdig zaken te bespreken, de school helpen bij het werken aan een oplossing. Ouders en school gaan dan met elkaar in gesprek over een plan van aanpak.

Duidelijk stelling nemen bij pesten.

Als leerkrachten zien dat leerlingen worden gepest, nemen zij duidelijk stelling. Om het stelling nemen bij pestgedrag daadwerkelijk kracht bij te zetten, is een stappenplan gemaakt. Leerlingen, leerkrachten en ouders zijn geïnformeerd over wat er gebeurt als de omgangsregels niet nageleefd worden. In iedere klas hangen de omgangsregels en dit stappenplan, zodat hier indien nodig naar verwezen kan worden.

Het stappenplan bij pesten

1. Zeg : ‘..... (Naam) stop met(benoem het gedrag, wat iemand doet, zo concreet mogelijk)’.

Bij deze stap worden kinderen gestimuleerd om voor zichzelf en anderen op te komen en een ik-boodschap te geven over het gedrag.

2. Zeg: ‘als je nu niet stopt, ga ik het melden’.

Bij deze stap wordt benadrukt dat de leerkracht informeren over pestgedrag absoluut geen klikken is. Iemand houdt zich niet aan de omgangsregels zoals afgesproken en daar zijn we gezamenlijk verantwoordelijk voor.

3. Als dit niet helpt, dan meld je het bij de leerkracht.

Bij deze stap is het van belang dat de leerkracht de melder serieus neemt en in gesprek gaat met de betrokkenen. Indien nodig informeren de leerkrachten elkaar onderling.

4. De leerkracht praat met de kinderen over wat er is gebeurd en hoe het opgelost kan worden. Later vraagt de leerkracht of het nu beter gaat.

Het werkt vaak goed om bij zo'n gesprek in plaats van 'waarom doe je dat?' te vragen 'is het jouw bedoeling om hem zo verdrietig of boos te maken? Verder is het van belang dat de leerkracht in de gaten houdt of het gesprek daadwerkelijk geholpen heeft. Het is belangrijk dat de leerkracht dit specifiek navraagt en blijft volgen.

5. Blijft het mis gaan, dan praat de leerkracht met de kinderen na schooltijd. Er worden afspraken gemaakt over wat er gedaan wordt als het nu niet stopt (waarschuwing).

Er wordt een waarschuwing gegeven bijv. 'als het pestgedrag nu niet stopt dan worden de ouders hiervan op de hoogte gebracht en spreken we de volgende straf af' We streven ernaar dat de straf het besef vergroot, dat pestgedrag ontoelaatbaar is, bijvoorbeeld door een excuusbrief te schrijven.

- We sanctioneren duidelijk. Het verband tussen het getoonde gedrag, de overtreden regel of norm en het gewenste gedrag is voor de leerling duidelijk.
- We sanctioneren snel. De tijd tussen het getoonde gedrag en de sanctie is mentaal aan elkaar te linken.
- We sanctioneren ethisch. Sanctioneren is gebonden aan een aantal regels inzake dat wat goed is. Sancties die vernederend zijn, die de fysieke en mentale integriteit van de leerling aantasten zijn onaanvaardbaar.
- We sanctioneren betekenisvol. Aangezien we het inzicht willen verhogen, is het belangrijk de sanctie inhoudelijk te laten aansluiten bij de overtreding van de regel of norm, bijvoorbeeld wanneer je iets hebt stukgemaakt, moet je het opruimen en vergoeden.
- We sanctioneren creatief. Indien sancties voorspelbaar zijn, plaats je leerlingen voor keuzes: het inlossen van de eigen behoefte en de last van de sanctie weeg je tegen elkaar af.
- Sanctioneren kent een begin en een einde. Een sanctie kent een duidelijke tijdsafbakening, waarbij we bijzondere aandacht vragen voor de afronding van het conflict met het oog op herstel van contact en communicatie.

6. Als het dan nog steeds niet stopt, praat de leerkracht weer met de kinderen na schooltijd. De afspraken die gemaakt waren, worden uitgevoerd (straf). Dit wordt ook aan de ouders verteld.

In dit stadium worden de ouders van de betrokken leerling(en) op de hoogte gebracht. Naar inzicht kan dit telefonisch of persoonlijk gedaan worden. Deze incidenten worden ook in het leerlingvolgsysteem geregistreerd. Verder worden de eerder gemaakte afspraken / straf met de leerling(en) daadwerkelijk uitgevoerd. Daarnaast zijn er verschillende manieren om het pesten effectief aan te pakken:

- Een gesprek met de betrokkene(n) door de leerkracht. Dit kan variëren van een probleemoplossend gesprek tot een kort straffend gesprek. Van een individueel tot een groepsgesprek. Op de Kiem is een formulier aanwezig, dat ondersteunend kan werken bij een probleemoplossend gesprek (het stop-denken-doe blad). Dit formulier is als bijlage toegevoegd.
- Verschillende werkvormen zoals rollenspelen, kringgesprek, spreekbeurt, opstel, (voor)lezen.
- Een gesprek met de ouders.

7. Stopt het nu nog niet, dan wordt er nog een keer met de ouders gepraat over wat gedaan moet worden om het te verbeteren.

Bij dit gesprek kan naar behoefte ook hulp van de intern begeleider, contactpersoon of directeur ingeschakeld worden. Verder kunnen er mogelijkheden worden besproken voor externe hulp zoals sociale vaardigheidstrainingen. Om het gesprek kracht bij te zetten, kan het wenselijk zijn om een dossier te vormen. In het uiterste geval is er mogelijkheid tot schorsing of het indienen van een klacht. Voor deze procedure verwijzen we naar het anti-pest protocol van de SSBA.

Omgangsregels

1. Iedereen hoort erbij, aardig doen, maakt iedereen blij!

2. Gaat iets mis dan zeggen wij stop, wij zijn eerlijk en lossen het op!

3. Wij lopen rustig en ruimen netjes op, zuinig zijn op spullen, dat vinden wij top!

4. Zo zijn onze Kaskade regels klaar, wij doen dit met en voor elkaar!

5.

6.

7.

8.

9.

10.

Wij, kinderen van groep, hebben deze omgangsregels met elkaar afgesproken.

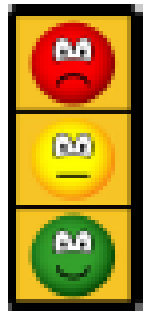
Gaat het mis, dan nemen we deze stappen:

1. Zeg: '..... (Naam) stop met(benoem het gedrag, wat iemand doet, zo concreet mogelijk)'.
2. Zeg: 'als je nu niet stopt, ga ik het melden'.
3. Als dit niet helpt, dan meld je het bij de leerkracht.
4. De leerkracht praat met de kinderen over wat er is gebeurd en hoe het opgelost kan worden.
Later vraagt de leerkracht of het nu beter gaat.
5. Blijft het mis gaan, dan praat de leerkracht met de kinderen na schooltijd. Er worden afspraken gemaakt over wat er gedaan wordt als het nu niet stopt (waarschuwing).
6. Als het dan nog steeds niet stopt, praat de leerkracht weer met de kinderen na schooltijd. De afspraken die gemaakt waren, worden uitgevoerd (straf). Dit wordt ook aan de ouders verteld.
7. Stopt het nu nog niet, dan wordt er nog een keer met de ouders gepraat over wat gedaan moet worden om het te verbeteren.

stoplichtblad

van

STOP EN WORD RUSTIG

Ik voel me, omdat

.....

Mijn doel is

.....

BEDENK VERSCHILLENDE OPLOSSINGEN

.....

.....

.....

.....

.....

Kruis jouw beste oplossing aan.

PROBEER DIE OPLOSSING

Wat gebeurt er als je die oplossing uitprobeert?

Ik denk dat

.....

.....

Nou, probeer het maar.

Werkt deze niet?

Kijk of een andere oplossing wel werkt!

Aanvulling voor groep 1 t/m 3

Vereenvoudiging van de omgangsregels tot korte zinnen op rijm.

1. Aardig zijn, vinden we fijn.
2. Stop hou op en los het op.
3. Ruim het op, dat is top.
4. Samen spelen, samen delen

Deze omgangsregels worden ondersteund met de methode PAD.
Dit kan verder aangevuld worden met:

- De handpop Bino en zijn sociale talenten.
- De handpop Victor met de lesmap 'de grote groene Victormap'.